

Bogumiła Staniów

"100 Great Children's Picture Books", Martin Salisbury, London 2015 : [recenzja]

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 1, 180-182

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

100 Great Children's Picture Books / Martin Salisbury. - London : Laurence King Publishing Ltd, 2015, 216 s., il. kol. - ISBN 978-1-78067-408-7

Jak słusznie zaznacza w swoich wypowiedziach polska badaczka książki obrazkowej Małgorzata Cackowska, pośród znawców tej materii, „pomimo różnic w podejściu, istnieje zgoda w sprawie pojmowania formy książki obrazkowej jako tej, która jest złożona z dwu sposobów przedstawiania, dwu reprezentacji – obrazów i słów – stanowiących jeden kulturowy tekst. Niezgoda natomiast panuje w szczegółach pojmowania wagi tej podwójności, np. czy książka obrazkowa jest przede wszystkim książka, w której najważniejsza jest historia do opowiedzenia za pomocą słów i zilustrowana za pomocą obrazów, czy raczej jest rodzajem sztuki narracji wizualnej, którą dookreślają słowa? Czy może wreszcie równoważność obrazów i słów jest istotą tego gatunku? Pytania te rodzą się podczas analizy relacji obrazów i tekstów oraz pracy tych dwu modalności na rzecz jakości książki obrazkowej pojmowanej jako całość” (Cackowska 2009, s. 14). Zagadnienia te pojawiają się za każdym razem, gdy poznajemy coraz bardziej obfitą literaturę na temat książki obrazkowej, szczególnie bogatą w wersji anglojęzycznej (terminy: *picture books*, *picture-book*, *picturebook*), ale i zaznaczoną coraz wyraźniej również w polskim piśmiennictwie (choć tutaj termin *picture book* pojmowany jest często błędnie tylko jako „książka z obrazkami”, książka bez lub z małą ilością tekstu, nadająca się dla najmłodszych, bez względu na jej artystyczną jakość). Na pewno jest to gatunek interdyscyplinarny, o dużym potencjale graficzno-artystycznym, a przez to ponadterytorialny, uniwersalny. Sprawdza się nie tyle jako książka edukacyjna (choć nie jest pozbawiona takiego waloru, choćby z racji najważniejszej - edukacji estetycznej), ile edukująca poprzez sztukę w zakresie szeroko rozumianej komunikacji kulturowej, społecznej, emocjonalnej.

Omawiany tutaj album autorstwa Martina Salisbury'ego pt. *100 Great Children's Picture Books* jest przykładem fascynacji autora tą formą książki. Na co dzień profesor Salisbury zajmuje się wykładaniem na poziomie magisterskim zagadnień ilustratorstwa dla dzieci w Anglia Ruskin University

¹ Uniwersytet Wrocławski, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa

w Wielkiej Brytanii i jest uznanym światowym autorytetem w tej dziedzinie, zapraszany z gościnnymi wystąpieniami na inne uczelnie i na największe światowe wydarzenia poświęcone książce dla dzieci (m.in. targi bolońskie), jurorem konkursów i ekspertem. Jest autorem kilku opracowań naukowych dotyczących ilustracji, sam też zajmuje się ilustrowaniem książek, napisał nawet praktyczny podręcznik ilustrowania: *Illustrating Children's Books: Creating Pictures for Publication* (London: Quarto/A&C Black 2004). W albumie zebrał natomiast obrazy i komentarze do stu, najważniejszych jego zdaniem, książek obrazkowych z całego świata, od początków książki obrazkowej do dzisiaj, czyli za ponad sto ostatnich lat. Brak w tym opracowaniu dziwiennastowiecznych przykładów pierwszych książek uznawanych za prekursora gatunku (np. dzieł Randolpha Caldecotta), pierwsza zarejestrowana przez autora książka została wydana w 1910 roku, ostatnia w 2014. Dobór autorów i dzieł jest całkowicie subiektywny, oparty, jak pisze Salisbury, głównie na „wow factor”, czyli własnym zdziwieniu i zachwycie. Wiele z zamieszczonych ilustracji pochodzi z jego prywatnej kolekcji, niektóre są pożyczone od rodziny czy znajomych, wiele nosi znamiona intensywnego użytkowania, ale i w tym odnajduje on pewien urok. Obfitą reprezentację stanowią wydania brytyjskie z lat 1950-1960, gdyż ocenia on ten czas jako nadzwyczaj istotny w rozwoju picture books. Nie bez znaczenia - jak pisze - były też względy sentymentalne, gdyż są to książki z jego dzieciństwa. Mimo to zasady klasyfikacji poszczególnych tytułów są zastanawiające. Zabrakło bowiem w książce niektórych klasycznych, uznanych dzieł, a nawet tych, które są przywoływane zwyczajowo w niemal wszystkich, nawet najbardziej ogólnych opracowaniach dotyczących książki obrazkowej, np. *Where the Wild Things Are* Maurice'a Sendaka (1963). Zamiast tej książki autor umieścił w albumie inny, wcześniejszy tytuł Sendaka: *The Moon Jumpers* (1959) i późniejszy: *Outside Over There* (1981). Nie znajdziemy tam też m.in. osławionej *Black and White* Davida Macaulaya. Żadna z polskich książek nie dostała się również niestety do tego zbioru.

Korzystanie z *100 Great Children's Picture Books* to prawdziwa przyjemność - karty książki wypełniają w większości ilustracje - wszystkie barwne, zajmujące zawsze dwie strony - parzystą i nieparzystą, rozłożone często na rozkładówce, ze zwięzłym komentarzem odautorskim na stronie nieparzystej, który zajmuje maksymalnie jedną kolumnę tekstu. Bardzo przydatne są też krótkie komentarze umieszczone przy niektórych ilustracjach, które wskazują na najistotniejsze cechy danych ilustracji, które, zdaniem autora, warto podkreślić. Książka zaczyna się od interesującego, aczkolwiek syntetycznego wstępu, a kończy przemyśleniami i przykładami dotyczącymi przyszłości książki obrazkowej, co dla zainteresowanych tematem jest prawdziwą gratką. Zamieszczony na końcu wykaz literatury rozszerzającej wiedzę o ilustrowaniu książek dla dzieci, nie tylko książek, ale i czasopism oraz stron internetowych pokazuje najbardziej cenione przez Salisbury'ego

źródła informacji. Sprawne poruszanie się po tym, swego rodzaju, ilustrowanym katalogu jest możliwe dzięki chronologicznemu układowi opisywanych edycji, a także zamieszczonemu na końcu indeksowi alfabetycznemu. Ale przede wszystkim jest to wielka przyjemność obcowania z piękną książką, w najlepszym wyborze i z niezwykle kompetentnym przewodnikiem.

Bibliografia

- Cackowska, M. (2009). Czym jest książka obrazkowa? O pojmowaniu książki obrazkowej w Polsce. Cz. II. *Ryms*, 6, 14-16.